

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **Mgr. V. S.**, bývajúceho v B., proti žalovanému **K., a.s.**, so sídlom v B., IČO: X., zastúpenému JUDr. L. L., advokátom so sídlom v B., **o určenie predmetu dražby a určenie vlastníctva**, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 8 C 32/2007, na dovolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 1. marca 2012 sp. zn. 14 Co 453/2010, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a**.

Žalobcovi nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava III rozsudkom z 29. novembra 2007 č.k. 8 C 32/2007-8 určil, že pozemok nachádzajúci sa v katastrálnom území M., ktorý je v katastri nehnuteľností zapísaný na liste vlastníctva č. X. ako parcela č. X. – zastavané plochy a nádvoria vo výmere X. m² v celosti (ďalej len „pozemok“), bol 29. novembra 1991 vydražený ako súčasť prevádzkovej jednotky D. (ďalej len „stavba“) a jeho vlastníkom je žalobca ako vydražiteľ. Rozhodol tiež o trovách konania. Vychádzal z toho, že žalobca s poukazom na svoje neisté právne postavenie neumožňujúce mu vykonávať práva vlastníka dostatočne osvedčil naliehavý právny záujem na požadovanom určení (§ 80 písm. c/ O.s.p.). Poukázal na to, že rozsudkom Okresného súdu Bratislava II z 12. decembra 1997 č.k. 16 C 37/1995-203 bola zamietnutá žaloba o určenie neplatnosti dražby konanej 29. novembra 1991, na ktorej žalobca vydražil stavbu patriacu štátnemu podniku K. – právnenému predchodcovi žalovaného (tento rozsudok nadobudol právoplatnosť 13. januára 2004). Súd prvého stupňa mal za to, že i keby zo strany štátneho podniku došlo k pochybeniu pri administratívnom vyplňaní karty

prevádzkovej jednotky (nezahrnutiu pozemku do zoznamu draženého majetku), nemalo by to vplyv na výsledok dražby, lebo podľa § 14 zákona č. 427/1990 Zb. o prevodoch vlastníctva štátu k niektorým veciam na iné právnické alebo fyzické osoby (ďalej len „zákon č. 427/1990 Zb.“) musel byť pozemok, na ktorom sa nachádza dražená prevádzková jednotka, dražený spolu s prevádzkovou jednotkou. Vzhľadom na to, že právoplatným rozhodnutím súdu bola dražba prevádzkovej jednotky označená za platnú, vydražil žalobca v súlade s uvedeným ustanovením zákona č. 427/1990 Zb. stavbu spolu s pozemkom. Výrok o náhrade trov konania odôvodnil podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 21. júla 2009 sp. zn. 14 Co 490/2008 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol; rozhodol tiež o trovách prvostupňového a odvolacieho konania. Na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k názoru, že žalobca nemá naliehavý právny záujem na požadovanom určení vlastníctva pozemku (§ 80 písm. c/ O.s.p.). Navyše, i keby bol jeho naliehavý právny záujem daný, nebolo by možné rozsudok súdu prvého stupňa považovať za vecne správny, lebo pozemok nebol predmetom dražby a ani cena pozemku nebola súčasťou vyvolávacej ceny. Príklepom licitátora nemohlo prejsť vlastnícke právo vydražiteľa k nehnuteľnostiam, ktoré neboli označené, spísané a ponúknuté v karte prevádzkovej jednotky, i keď to predpokladal projekt ich privatizácie. Skutočnosť, že pri dražbe bol porušený § 14 zákona č. 427/1990 Zb. (so stavbou nebol dražený aj pozemok), zakladá iba nárok na náhradu škody. Ani prípadné porušenie uvedeného ustanovenia neopodstatňuje ale záver, že s prevodom stavby došlo zároveň aj k prevodu pozemku. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil odvolací súd poukazom na § 224 ods. 1 O.s.p. a § 150 ods. 1 O.s.p.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením z 22. septembra 2010 sp. zn. 3 Cdo 322/2009 napadnutý rozsudok zrušil (ďalej len „zrušujúce rozhodnutie“) a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie s odôvodnením, že je nesprávny právny záver tohto súdu, v zmysle ktorého žalobca nepreukázal existenciu naliehavého právneho záujmu (§ 80 písm. c/ O.s.p.). Podľa názoru dovolacieho súdu v posudzovanej veci žalobca dostatočne osvedčil, že ak bude vyhovené žalobe, odstráni sa spornosť právneho vzťahu účastníkov konania. Za nesprávny označil dovolací súd tiež názor odvolacieho súdu, že rozhodujúcou skutočnosťou pre určenie predmetu dražby bol zoznam vecí spísaných v karte prevádzkovej jednotky a že vec v karte prevádzkovej jednotky neuvedená sa nestala sa predmetom dražby.

Dovolací súd na rozdiel od odvolacieho súdu považoval za rozhodujúce nie to, čo bolo podkladom pre dražbu, ale iba to, čo licitátor na samotnej dražbe oznámil ako predmet dražby. Vzhľadom na zákonnú povinnosť (dražiť so stavbou aj pozemok) v zmysle § 14 zákona č. 427/1990 Zb. zaťažuje dôkazné bremeno predávajúceho. Preto ak bol predávajúci v čase dražby vlastníkom pozemku, bude na ňom, aby preukázal, že pozemok nebol predmetom dražby. Pokiaľ ale žalovaný nepreukáže, že pozemok dražený nebol, treba sa prikloniť k záveru, že pozemok predmetom dražby bol. K námietke, že dražba je neplatná v dôsledku porušenia § 14 zákona č. 427/1990 Zb., dovolací súd uviedol, že otázka jej platnosti už bola vyriešená rozsudkami Okresného súdu Bratislava II z 12. decembra 1997 č.k. 16 C 37/1995-203 a Krajského súdu v Bratislave zo 17. júna 2003 sp. zn. 2 Co 46/2003, ktoré nadobudli právoplatnosť. Z týchto dôvodov dovolací súd uzavrel, že odvolací súd založil svoje rozhodnutie na záveroch, ktoré nezodpovedajú správne právnemu posúdeniu veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Krajský súd v Bratislave, ktorému bola vec vrátená na ďalšie konanie, rozsudkom z 1. marca 2012 sp. zn. 14 Co 453/2010 odvolaním napadnutý rozsudok potvrdil. Odvolací súd dospel k záveru, že žalovaný ničím nepreukázal, že predmetom dražby bola výlučne iba stavba nachádzajúca sa uprostred pozemku bez možnosti prístupu (aj k inžinierskym sieťam) a jej reálneho užívania, ako aj bez náležitej úpravy vzťahu vlastníka stavby a vlastníka pozemku. Takto označený predmet dražby (iba stavba) bez pozemku, prístupovej cesty a inžinierskych sietí, by nebol spôsobilý na to, aby bol samostatne zaradený do dražby podľa zákona č. 427/1990 Zb. Odvolací súd so zreteľom na výsledky vykonaného dokazovania a záväzný právny názor vyslovený v zrušujúcom rozhodnutí uzavrel, že predmetom dražby bol v danom prípade aj pozemok. Na tomto základe napadnuté rozhodnutie potvrdil ako vecne správne (§ 219 ods. 1 O.s.p.). O náhrade trov odvolacieho a dovolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie, ktoré odôvodnil tým, že v konaní mu bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.), v jeho priebehu došlo k inej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). K odňatiu jeho možnosti konať pred súdom došlo tým, že nebol osobitne upovedomený o nariadení odvolacieho pojednávania – predvolanie na pojednávanie je totiž potrebné doručiť nielen právne zástupcovi účastníka, ale tiež

priamo (samostatne) účastníkovi. Podľa názoru dovolateľa má účasť účastníka na pojednávaní povahu uplatňovania jeho základného (ústavného) práva, a nie niektorého z jeho procesných práv v občianskom súdnom konaní, ako je to uvedené v § 49 ods. 1 O.s.p. Aj Ústavný súd Slovenskej republiky (III. ÚS 119/2003 a IV. ÚS 296/2009) zaujal v tejto otázke rovnaký názor. V ďalšom dovolateľ uviedol, že napadnuté rozhodnutie nie je dostatočne odôvodnené (nemá náležitosti v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p., nevyporiadava sa so všetkými skutkovými a právnymi okolnosťami významnými pre rozhodnutie, ani so všetkými argumentmi žalovaného uvedenými v odvolaní, medziiným tiež s argumentáciou, že pozemok nadobudol právnym titulom vydržania tým, že ho mal v oprávnenej a nerušenej držbe od roku 1993; rozsudok neobsahuje ani bližšie vysvetlenie, ako a s akými závermi bol preskúmaný skutkový stav zistený súdom prvého stupňa, a ktoré dôkazy boli vykonané a ako boli vyhodnotené). Zdôraznil, že „podľa *ustálenej praxe najvyššieho súdu* nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia zakladá prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p.“. V súvislosti s touto argumentáciou dovolateľ poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 171/2005 a tiež rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 261/2006 a konštatoval, že je „prekonaný“ právny záver, na ktorom spočíva judikát R 111/1998, že nepreskúmateľnosť je (iba) tzv. iná procesná vada, ktorá prípustnosť dovolania nezakladá. Podľa názoru dovolateľa došlo v danom prípade k procesnej vade konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. tiež v dôsledku toho, že odvolací súd nevykonal ním navrhované dôkazy (oznámením o dražbe, ktoré bolo vyvesené dňa 31. októbra 1991, ďalej žalobou žalobcu v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 16 C 37/1995, listom žalobcu z 15. januára 1993, ktorým požiadal Ministerstvo pre správu a privatizáciu národného majetku Slovenskej republiky o predaj pozemku, podaním žalobcu z 25. októbra 1993, vyjadrením právneho zástupcu žalobcu v odvolacom konaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 13 Co 37/96 na pojednávaní 5. júna 1996, výpoveďou žalobcu v konaní Okresného súdu Bratislava II pod sp. zn. 16 C 37/1995 na pojednávaní 26. júna 1997, spisom Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 16 C 37/1995). Odvolací súd napriek tomu, že predmetný spis na pojednávaní dňa 1. marca 2012 už mal k dispozícii, dôkazy označené žalovaným nevykonal a vo svojom rozsudku nevyvetlil dôvod svojho postupu. Odvolací súd žalovanému tiež uprel právo vyjadriť sa k dôkazom, ktoré boli vykonané. Nesprávny je právny názor, že pozemok musí byť vždy predmetom dražby, ak sa draží stavba na ňom. Ani v prípade porušenia § 14 zákona č. 427/1990 Zb. nemôže mať vydraženie (len) stavby za následok súčasné vydraženie (aj) pozemku pod ňou. To, že žalobca vedel, čo bolo predmetom dražby, potvrdzuje aj priebeh konania pred Okresným súdom

Bratislava II sp. zn. 16 C 37/1995. K procesnej vade konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. došlo podľa názoru dovolateľa tým, že súd vôbec nezisťoval skutočnosti rozhodujúce pre posúdenie veci aj napriek tomu, že boli tvrdené a na ich preukázanie boli označené dôkazy, a tým, že nebol vykonaný dôkaz označený účastníkom na preukázanie rozhodujúcej skutočnosti. Odvolací súd vychádzal z neúplne zisteného skutkového stavu a pri vykonávaní dokazovania nepostupoval v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku. Na potrebu vykonať doplňujúce dokazovanie ho pritom upozornil najvyšší súd v zrušujúcom rozhodnutí; odvolací súd ale napriek tomu nevykonal náležité dokazovanie. Jeho skutkové zistenia nemajú oporu vo výsledkoch vykonaného dokazovania – v rozsudku Okresného súdu Bratislava II z 12. decembra 1997 č.k. 16 C 37/1995-203 sa konštatuje oboznámenie účastníkov dražby o tom, že sa draží prevádzková jednotka bez pozemku (odvolací súd tento dôkaz vykonal na pojednávaní 21. júla 2009). Aj Krajský súd v Bratislave v rozsudku zo 17. júna 2009 sp. zn. 2 Co 46/2003 poukázal na oznámenie licitátora pred vykonaním dražby, že sa bude dražiť prevádzková jednotka bez pozemku (odvolací súd tento dôkaz vykonal na pojednávaní 21. júla 2009). Rovnako zápisnica z pojednávania 29. apríla 1997 v konaní Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 16 C 37/1995 obsahovala vyjadrenie žalobcu svedčiace o jeho vedomosti, že sa draží prevádzková jednotka bez pozemku (odvolací súd tento dôkaz vykonal na pojednávaní 3. novembra 2011). Názor, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), založil dovolateľ na nesprávnom názore, že v danom prípade malo byť na žalovanom, aby preukázal, že sa dražila iba stavba. Podľa jeho presvedčenia mal (naopak) žalobca preukázať, že predmetom dražby bol aj pozemok. To však žalobca netvrdil – argumentoval iba tým, že pozemok „mal byť predmetom dražby“. I keby prípadne došlo k porušeniu § 14 zákona č. 427/1990 Zb. dražbou stavby bez pozemku, nemôže to viesť k záveru, že s vydražením stavby došlo automaticky aj k vydraženiu pozemku. Navyše, ani predmetný zákon v § 4 ods. 4 nevylučuje, že predmetom dražby je v určitých prípadoch aj len samotná stavba bez pozemku. Zo všetkých uvedených dôvodov žalovaný žiadal napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že žalovanému nebola v konaní odňatá možnosť pred súdom konať – žalovaný bol na súdne pojednávanie riadne predvolaný. Napadnutý rozsudok nie je nepreskúmateľný a žalovaný vedome opomína viaceré súvislosti dokazovania, ktoré bolo vykonané vo veci Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 16 C 37/2005,

a v rámci ktorého bolo preukázané, že prevádzkovú jednotku tvorila v danom prípade stavba spolu s pozemkom a predmetmi postupnej spotreby; stavba samostatne, ale ani pozemok samostatne neboli spôsobilým predmetom užívania a ich samostatná dražba nebola možná. Licitátor počas dražby vyhlásil, že sa draží „prevádzková jednotka“ (teda stavba s pozemkom). Pokiaľ by bola dražená len stavba alebo len pozemok, nemohli súdy v označenej veci vysloviť, že dražba bola platná. Žalovaný svojou argumentáciou v odvolacom konaní prebiehajúcim po zrušujúcom uznesení najvyššieho súdu (že pozemok nadobudol právnym titulom vydržania) v podstate len potvrdzuje, že nikdy nenadobudol vlastníctvo pozemku. Z týchto dôvodov žalobca žiadal dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p., proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom, skúmal, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie prípustné.

V zmysle § 236 ods. 1 O.s.p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie žalovaného smeruje proti rozsudku. Dovolanie proti rozsudku je prípustné, ak je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie je prípustné aj proti rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Dovoláním je napadnutý potvrdzujúci rozsudok, ktorý nevykazuje znaky uvedené v § 238 ods. 3 O.s.p. Prípustnosť v danej veci podaného dovolania preto z § 238 ods. 1 a 3 O.s.p. nevyplýva.

1. So zreteľom na to, že dovolací súd už v tejto veci konal a rozhodoval, bolo potrebné posúdiť, či sa odvolací súd, ktorému bola vec vrátená na ďalšie konanie, riadil záväzným právnym názorom zaujatým v zrušujúcom rozhodnutí. Dovolací súd v rámci skúmania procesnej prípustnosti dovolania podľa § 238 ods. 2 O.s.p. mohol posudzovať len samo rešpektovane záväzných právnych názorov dovolacieho súdu zaujatých v tejto veci (porovnaj uznesenie najvyššieho súdu z 10. januára 2013 sp. zn. 3 Cdo 258/2012 a v spojení s ním tiež uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 14. mája 2013 sp. n. III. ÚS 186/2013), nie vecnú správnosť rozsudku odvolacieho súdu (jej posúdenie by prichádzalo do úvahy až po zistení, že dovolanie je procesne prípustné).

V zrušujúcom rozhodnutí najvyšší súd odvolaciemu súdu vytkol, že rozhodol bez toho, aby mal vo výsledkoch vykonaného dokazovania dostatočný podklad pre vyriešenie otázky, či v preskúmvanej veci bol predmetom dražby aj pozemok. Vyslovil tiež názor, že pokiaľ žalovaný nepreukáže, že sa pozemok nedražil, treba vychádzať z toho, že predmetom dražby bol aj pozemok.

Z odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu je zrejmé, že odvolací súd rešpektoval obe časti záväzného právneho názoru najvyššieho súdu vysloveného v zrušujúcom rozhodnutí. Odvolací súd po vrátení veci nariadil dve pojednávania, na ktorých oboznámil písomné vyjadrenia účastníkov a oboznámil sa so spisom Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 16 C 37/1995. Odvolaciemu súdu nemožno v danej veci vytýkať nerešpektovanie právneho názoru najvyššieho súdu. Odvolací súd závery vyjadrené v zrušujúcom rozhodnutí rešpektoval a riadil sa nimi.

Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť žalovaným podaného dovolania nemožno vyvodiť ani z § 238 ods. 2 O.s.p.

2. Vzhľadom na vyššie uvedené by dovolanie žalovaného bolo prípustné len ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol

potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný – ak v konaní došlo k niektorej z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (viď napríklad R 117/1999 a R 34/1995). Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je záver (zistenie) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. v dovolaní namietané neboli a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo. Prípustnosť dovolania žalovaného preto z týchto ustanovení nemožno vyvodit'.

S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávnosti sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či žalovanému bola odňatá možnosť pred súdom konať. Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie procesne nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka občianskeho súdneho konania.

2.1. Dovolateľ namieta, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný a že táto okolnosť zakladá procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

K predmetnej námietke dovolací súd uvádza nasledovné:

Najvyšší súd už v rozhodnutí publikovanom pod R 125/1999 uviedol, že prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. nemožno extenzívne vykladať v súvislosti s postupom súdu vtedy, ak ide o faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. Pod postupom súdu relevantným podľa tohto ustanovenia možno rozumieť len jeho faktickú činnosť (teda procedúru prejednávania veci, ktorá predchádza vydaniu konečného rozhodnutia) majúcu za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania (viď napríklad aj rozhodnutie najvyššieho súdu z 10. októbra 2012 sp. zn. 6 Cdo 90/2012, 6 Cdo 91/2012).

Vada konania uvedená v § 237 písm. f/ O.s.p. znamená vždy porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy aj čl. 6 ods. 1 dohovoru. To však neznačí, že by zároveň nevyhnutne platil aj opak,

teda to, že každé porušenie práva na spravodlivý súdny proces dosahuje intenzitu (až) vady konania v zmysle § 237 O.s.p. Ústava Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“) neupravuje, aké dôsledky majú jednotlivé procesné nesprávnosti, ku ktorým v praxi dochádza v konaní pred súdmi, ani nestanovuje predpoklady ich možnej nápravy v opravnom konaní. Bližšiu úpravu ústavne garantovaného práva na súdnu ochranu obsahuje Občiansky súdny poriadok, ktorý vo svojich ustanoveniach predpokladá aj možnosť vzniku určitých procesných pochybení súdu v občianskom súdnom konaní, a v nadväznosti na podstatu, význam a procesné dôsledky týchto pochybení upravuje aj predpoklady a podmienky, za ktorých možno v dovolacom konaní napraviť procesné nesprávnosti konania na súdoch nižších stupňov. (Len) najzávažnejším procesným vadám konania, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p., pripisuje Občiansky súdny poriadok osobitný význam – vady tejto povahy považuje za okolnosť zakladajúcu prípustnosť dovolania a zároveň tiež za prípustný dovolací dôvod (viď § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.). Aj niektorým ďalším procesným vadám konania nedosahujúcim stupeň závažnosti procesných vád v zmysle § 237 O.s.p. pripisuje Občiansky súdny poriadok význam, avšak s odlišnými dôsledkami. Iné vady, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci („iné vady“) považuje totiž – na rozdiel od procesných vád uvedených v § 237 O.s.p. – (len) za relevantný dovolací dôvod (viď § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), nie však za dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania.

Pri zvažovaní dôsledkov zistených procesných nesprávností treba mať vždy na zreteli, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý smeruje proti už právoplatnému rozhodnutiu, vykazujúcemu atribúty záväznosti a nezmeniteľnosti (§ 159 ods. 1 O.s.p.). Z tohto hľadiska dochádza v dovolacom konaní v istom zmysle k stretu dvoch základných práv (ústavných princípov). Ide jednak o právo na spravodlivý súdny proces (medziiným tiež v nadväznosti na požiadavku odôvodnenia rozhodnutia súdu v súlade s § 157 ods. 1 a 2 O.s.p.), jednak o zásadu právnej istoty ako súčasť právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 Ústavy. Vzhľadom na princíp právnej istoty vyplývajúci z čl. 1 ods. 1 Ústavy, ktorý do určitej miery obmedzuje právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 4 Ústavy, treba rozhodujúce otázky v dovolacom konaní posúdiť aj z pohľadu vzájomného vzťahu oboch týchto ustanovení. Daná procesná situácia musí byť totiž vyriešená z pohľadu oboch dotknutých ústavných článkov tak, aby boli zachované označené ústavné práva (porovnaj tiež I. ÚS 252/05 a IV. ÚS 481/2011).

V prejednávanej veci najvyšší súd nemohol brať na zreteľ len žalovaným zdôrazňované právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, ale musel dbať o to, aby zachoval ústavnoprávne relevantnú rovnováhu medzi týmto právom a ústavným princípom právnej istoty, ktorý bol vyjadrený právoplatnými rozsudkami súdov nižších stupňov. Dovolací súd pri riešení otázky prípustnosti podaného dovolania nemohol nedať prednosť ústavnému princípu právnej istoty, lebo dovolateľom namietaný nedostatok odôvodnenia rozhodnutia nevykazoval znaky odňatia možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Dovoláním napadnuté rozhodnutie uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská procesných strán k prerokúvanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania a právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Za vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalovaného.

Na posúdenie prípustnosti dovolania – aj z aspektov významných v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. – je zásadne príslušný dovolací súd (viď IV. ÚS 238/07). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (porovnaj napríklad II. ÚS 324/2010). Na základe uznesenia občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu bol v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 111/1998 uverejnený rozsudok najvyššieho súdu z 28. augusta 1997 sp. zn. 2 Cdo 5/1997, z ktorého vyplýva, že „konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) aj vtedy, ak odvolací súd svoj právny záver riadne neodôvodnil, takže jeho rozsudok zostal nepreskúmateľný“. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu je tento názor naďalej plne opodstatnený aj v prejednávanej veci a dovolací súd ani v danom prípade nemá dôvod odkloniť sa od neho. Senát najvyššieho súdu, ktorý rozhoduje v tejto veci, pri doterajšom rozhodovaní dosiaľ nikdy (v žiadnej ním prejednávanej veci) nepovažoval uvedený judikát za „prekonaný“ a bezvýnimočne vždy zastával názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladá (len) tzv. inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., nie však procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 249/2008, 3 Cdo 290/2009, 3 Cdo 138/2010, 3 Cdo 49/2011, 3 Cdo 165/2011, 3 Cdo 84/2012). Právna kvalifikácia nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu nižšieho stupňa ako dôvodu zakladajúceho (iba) tzv. inú vadu konania pritom vyplýva aj z rozhodnutí ďalších senátov najvyššieho súdu (viď

napríklad sp. zn. 1 Cdo 181/2010, 2 Cdo 83/2010, 4 Cdo 310/2009, 5 Cdo 216/2010 a 7 Cdo 109/2011).

Za osobitne významné treba označiť to, že aj Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze z 30. januára 2013 sp. zn. III. ÚS 551/2012 medziiným konštatoval, že „právne názory najvyššieho súdu, ktorými založil prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. z dôvodu nedostatku riadneho odôvodnenia rozhodnutia súdu, boli predmetom posudzovania aj v inej rozhodovacej činnosti ústavného súdu a ústavný súd sa väčšinovým názorom svojich senátov priklonil k tej judikatúre najvyššieho súdu, ktorá prijala záver, že nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“. V súvislosti s tým dovolací súd poukazuje tiež na niektoré ďalšie rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky, napríklad uznesenia zo 6. februára 2013 sp. zn. I. ÚS 35/2013 a sp. zn. I. ÚS 33/2013, ako aj uznesenie z 13. februára 2013 sp. zn. II. ÚS 110/2013.

V preskúmvanej veci je dovolaním napadnutý potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu. Ustanovenie § 238 ods. 3 O.s.p. z možnosti dovolacieho prieskumu vylučuje taký potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nemá znaky uvedené v tomto ustanovení. Vzhľadom na to, že zákonodarca tu zreteľne vyjadril zámer, aby potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu neuvedený v § 238 ods. 3 O.s.p. nebolo možné podrobiť dovolaciemu prieskumu (i keby prípadne spočíval na nesprávnej aplikácii alebo interpretácii zákona), bolo by nielen nelogické a v rozpore s výnimočnou povahou dovolania, ale aj z materiálneho hľadiska neakceptovateľné, pokiaľ by právnou úpravou obsiahnutou v § 237 písm. f/ O.s.p. vyjadril zároveň („súbežnú“) vôľu zabezpečiť účastníkovi konania možnosť dovolacieho prieskumu v prípade potvrdzujúceho rozsudku odvolacieho súdu neuvedeného v § 238 ods. 3 O.s.p., ktorý možno (azda aj alebo pravdepodobne) spočíva na úplne správnych záveroch, o ich správnosti sa ale nedá s úplnou istotou presvedčiť a v dovolacom konaní ju nemožno do všetkých detailov preveriť, lebo odvolací súd svoje závery v odôvodnení potvrdzujúceho rozsudku prípadne nevyjadril spôsobom absolútne jasným, určitým alebo relevantnú problematiku plne vyčerpávajúcim.

Úspešné uplatnenie dovolania je podmienené (primárnym) záverom dovolacieho súdu, že dovolanie je procesne prípustné a až následným (sekundárnym) záverom dovolacieho súdu, že tento opravný prostriedok je aj opodstatnený. Pokiaľ dovolací súd nedospeje k uvedenému

(primárnemu) záveru, platná právna úprava mu neumožňuje postúpiť v dovolacom konaní ďalej a vecne posúdiť napadnuté rozhodnutie. Keby dovolací súd preskúmal správnosť rozhodnutia napadnutého procesne neprípustným dovolaním, porušil by zákon. Ak preto dovolací súd dospeje k záveru, že dovolanie je procesne neprípustné, musí tento opravný prostriedok odmietnuť bez toho, aby sa zaoberal správnosťou napadnutého rozhodnutia. Pre opačný prístup dovolacieho súdu – (primárne) posúdenie rozhodnutia z hľadiska úplnosti alebo správnosti skutkových a právnych záverov a tiež výstižnosti ich vyjadrenia alebo precíznosti odôvodnenia a až z výsledku tohto posúdenia vyplývajúce následné (sekundárne) vyvodenie záveru o prípustnosti dovolania – nedáva Občiansky súdny poriadok podklad v žiadnom z jeho ustanovení.

Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania vymedzuje Občiansky súdny poriadok jednak objektívnymi znakmi rozsudku (§ 238 O.s.p.) alebo uznesenia (§ 239 O.s.p.) odvolacieho súdu, jednak objektívnym zadefinovaním najzávažnejších procesných väd konania súdov nižších stupňov (§ 237 O.s.p.). Účelom takéhoto (objektívneho) vymedzenia je bezpochyby zvýšiť predvídateľnosť súdneho rozhodovania a vylúčiť alebo aspoň minimalizovať subjektívny prvok pri posudzovaní prípustnosti dovolania. Záver súdu, že napadnuté rozhodnutie súdu nižšieho stupňa je (ne)preskúmateľné, závisí vždy nielen od toho, či a ako je toto rozhodnutie odôvodnené súdom, ktorý ho vydal, ale aj od toho, aké všeobecné predstavy o riadnom odôvodnení rozhodnutia má (opravný) súd vyššieho stupňa a ako sa tieto jeho predstavy stotožňujú s individuálnym odôvodnením napadnutého rozhodnutia. V praxi sa pri tom môže zo strany súdu vyššieho stupňa vyskytnúť rozpätie od prehnanej prísnosti (rigoróznosti) cez náležitý prístup až k neopodstatnenej zhovievavosti (benevolencii). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu nemohlo byť zámerom zákonodarcu, aby riešenie tak zásadnej otázky, ktorá je z hľadiska rešpektovania princípu právnej istoty osobitne významná (otázky, či dovolanie prípustné je alebo nie je, a či teda výnimočne možno prelomiť právoplatnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia), bolo determinované tým, s akým stupňom prísnosti dovolací súd pristupuje k posúdeniu, či odôvodnenie napadnutého rozhodnutia dostatočne jasne, zrozumiteľne a presvedčivo vysvetľuje skutkovú a právnu podstatu veci.

Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že i keby prípadne bolo dovolaním napadnuté rozhodnutie nepreskúmateľné, nezakladala by táto skutočnosť prípustnosť dovolania žalovaného v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

2.2. Žalovaný namieta, že možnosť konať pred súdom mu bola odňatá tým, že osobne nebol upovedomený o súdnom pojednávaní, resp. že súd doručil upovedomenie o pojednávaní len jeho právnomu zástupcovi. Tvrdí, že tento postup súdu nemá oporu v zákone.

Podľa § 49 ods. 1 O.s.p. ak má účastník zástupcu s plnomocenstvom pre celé konanie, doručuje sa písomnosť len tomuto zástupcovi. Ak má však účastník osobne v konaní niečo vykonať, doručuje sa písomnosť nielen zástupcovi, ale aj jemu. Výzva na zaplatenie súdneho poplatku sa doručuje iba zástupcovi.

K uvedenej problematike zaujal najvyšší súd právne závery už v rozhodnutí z 24. marca 2010 sp. zn. 6 Cdo 33/2010, ktoré bolo ako judikát publikované pod R 42/2010. Najvyšší súd v ňom zaujal právny názor, že ak účastník konania bol zastúpený zástupcom s plnomocenstvom na celé konanie a v odvolacom konaní nemal osobne niečo vykonať, bol postup odvolacieho súdu, ktorý predvolanie na odvolacie pojednávanie doručil len tomuto zástupcovi, v súlade s § 49 ods. 1 veta prvá O.s.p. a nemal za následok odňatie možnosti takto zastúpeného účastníka konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

V danom prípade je zo spisu zrejmé, že na prejednanie odvolania nariadil odvolací súd pojednávanie na deň 1. marca 2012, na ktoré predvolal JUDr. L. L., právneho zástupcu žalovaného (viď doručenkú na č.l. 284 spisu). Tento postup odvolacieho súdu bol v súlade so zákonom a judikatúrou najvyššieho súdu a nemal za následok vadu konania uvedenú v § 237 písm. f/ O.s.p.

3. Žalovaný namieta, že v konaní došlo k tzv. inej vade konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. Podľa názoru dovolateľa odvolací súd sa v procese dokazovania dopustil viacerých nesprávností, nezisťoval skutočnosti rozhodujúce pre posúdenie veci aj napriek tomu, že boli tvrdené a na ich preukázanie boli označené dôkazy, nevykonaný dôkaz označený účastníkom, vychádzal z neúplne zisteného skutkového stavu a vykonané dôkazy nesprávne vyhodnotil.

Dovolací súd k tejto argumentácii uvádza, že súd nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania

vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania. Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykonával všetky účastníkom navrhované dôkazy alebo vykonával iné dôkazy na zistenie skutkového stavu, nezakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 237 O.s.p. [týmto postupom súd neodníma účastníkovi možnosť pred súdom konať (porovnaj R 37/1993 a R 125/1999)]. Tvrdená nesprávnosť môže za istých okolností viesť k záveru o existencii vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., vada tejto povahy ale nezakladá prípustnosť dovolania. Ani nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je vadou konania v zmysle § 237 O.s.p. Pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, táto skutočnosť ale sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. (viď tiež uznesenia najvyššieho súdu z 28. februára 2011 sp. zn. 1 Cdo 85/2010 a z 31. marca 2011 sp. zn. 2 Cdo 29/2011). Vzhľadom na obsahovo rozsiahle vyjadrenia žalovaného založené do spisu po zrušujúcom rozhodnutí dovolacieho súdu (viď č.l. 235 až 238 spisu, resp. 244 až 249 spisu a 285 až 292 spisu) považuje dovolací súd z materiálneho hľadiska za neopodstatnenú aj námietku, že mu bolo upreté právo vyjadriť sa k veci, ako aj k vykonaným dôkazom a tiež k priebehu dokazovania.

4. K námietke žalovaného, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), dovolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu.

Nesprávne právne posúdenie veci je relevantný dovolací dôvod, ktorý ale možno úspešne uplatniť iba v procesne prípustnom dovolaní (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.); samo nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá (viď tiež R 54/2012), lebo nejde o vadu konania uvedenú v § 237 O.s.p., ani znak rozhodnutia, ktorý by bol v § 238 O.s.p. uvedený ako zakladajúci prípustnosť dovolania. Keďže žalovaný tento dovolací dôvod uplatnil v procesne neprípustnom dovolaní, nemohol dovolací súd posúdiť vecnú správnosť odvolacím súdom zaujatých právnych záverov.

5. Z dôvodov uvedených v bodoch 1. až 4. dovolací súd odmietol procesne neprípustné dovolanie žalovaného (§ 243b ods. 5 O.s.p. a § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

6. V dovolacom konaní úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanému, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nepriznal žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania, lebo nepodal návrh na uloženie povinnosti nahradit' trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. júla 2013

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková